

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бх. № 351 К1
Дата 17.06.2024

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министър на енергетиката

№ Е-11-00-71

Дата 17.06.2024

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

по конституционно дело № 13 от 2024 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С Ваше определение от 14 май 2024 г. по конституционно дело № 13 от 2024 г., образувано по искане от Министерския съвет на Република България, министърът на енергетиката е конституиран като заинтересована страна. С определението е допуснато за разглеждане по същество искането за установяване на противоконституционност на Решение на Народното събрание от 21 март 2024 г. за предприемане на действия във връзка с наличие на ликвидни проблеми и невъзможност Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ да изпълнява законовите си задължения (обн., ДВ, бр. 26 от 2024 г.) (Решението).

гр. София 1000, ул. "Триадица" №8
тел.: (+359 2) 9263 152
факс: (+359 2) 980 76 30
www.me.government.bg
e-mail: e-energy@me.government.bg

В искането на Министерския съвет на Република България се обосновава, че Народното събрание е приело на 21 март 2024 г. Решение за предприемане на действия във връзка с наличие на ликвидни проблеми и невъзможност Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ да изпълнява законовите си задължения в противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 8, чл. 84, т. 2, чл. 87, ал. 2, чл. 105, ал. 1 и чл. 106 от Конституцията на Република България.

По направеното искане изразявам становище, че оспорваното като противоконституционно Решение на Народното събрание не противоречи на посочените разпоредби на Конституцията на Република България, по следните съображения:

С решението се възлага на министъра на финансите да предприеме необходимите действия за покриване на оперативния дефицит от 1 млрд. лв. във Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ в срок до 31 март 2024 г. и се указва Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ да разходва получените средства за покриване на разходите по чл. 366, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за енергетиката за ценовия период 1 юли 2023 г. – 30 юни 2024 г. съгласно Решение № Ц-14 от 30 юни 2023 г. на Комисията за енергийно и водно регулиране.

Проектът на решение е внесен в Народното събрание от група народни представители, като видно от мотивите към проекта съображенията за това са, че през последните 3 години държавната енергетика е „обезкървена“, като са „източени“ над 3,5 млрд. лв. от „Български енергиен холдинг“ ЕАД и 847 млн. лв. от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ и средствата са използвани за *„покриване на дупки в държавния бюджет“*. Едно от възможните според вносителите решения при създадената ситуация *„е министърът на финансите да предприеме действия по осигуряване на финансова стабилност за преодоляване на образувания дефицит. Така ще се избегне повишаването на крайната цена на електроенергията за бита и бизнеса и ще се преодолее блокирането на разплащания между участниците в енергийния сектор.“*

Тези мотиви са споделени и от други народни представители, видно от стенограмата от обсъжданията по проекта на решение, проведени на 13.03.2024 г. в Комисията по енергетика на Народното събрание и на

29.03.2024 г. в пленарната зала на парламента. В хода на разискванията на заседанието на Комисията по енергетика подкрепя на изложените мотиви и за приемането на проекта на решение е изразена от Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) чрез нейния председател.

Съгласно Конституцията на Република България (чл. 62, ал. 1 и чл. 86, ал. 1) Народното събрание осъществява законодателната власт и упражнява парламентарен контрол. То приема закони, решения, декларации и обръщения. На законово ниво са предвидени конкретни функции на Народното събрание. Така в чл. 3, ал. 1 от Закона за енергетиката (ЗЕ) е установено, че държавната политика в енергетиката се осъществява чрез Народното събрание и Министерския съвет, в чл. 3 от Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ) – че държавата упражнява функциите си в областта на енергийната ефективност чрез Народното събрание и Министерския съвет. В допълнение в законодателството изрично са предвидени и конкретни правомощия на законодателния орган в енергийната сфера, свързани с приемането на Стратегията за устойчиво енергийно развитие на Република България (чл. 3, ал. 2 от ЗЕ и чл. 5, ал. 2 от ЗЕЕ), с избора и освобождаването на Комисията за енергийно и водно регулиране (чл. 11, ал. 2 от ЗЕ), с отчитането на дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране (чл. 10, ал. 3 и чл. 20, т. 4 от ЗЕ).

Във връзка с посочената законова уредба и предвид мотивите за приемане на оспорваното като противоконституционно решение на Народното събрание, свързани с финансовата сигурност на енергийния сектор, неговото нормално функциониране и рисковете по отношение на регулирания пазар на електрическа енергия, считам, че приетото решение е израз на предвидената в законодателството функция на парламента по осъществяване на държавната политика в енергетиката.

Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ е създаден през 2015 г. със законоустановена функция за управление на средствата за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му за изкупуване на електрическата енергия от производители, присъединени към електропреносната мрежа, по договори за дългосрочно изкупуване на разполагаемост и електрическа енергия, както и тази, произведена от възобновяеми източници, от високоефективно

комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия и количеството електрическа енергия, определено по реда на чл. 4, ал. 2, т. 8 от Закона за енергетиката. В следващите години законодателят му възлага допълнителни функции и понастоящем съгласно чл. 36б, ал. 1 от Закона за енергетиката чрез фонда се управляват средствата за покриване на разходите

- 1) извършени от енергийно предприятие в качеството му на обществен доставчик за изкупуване на електрическа енергия по дългосрочни договори и по преференциални цени, както и тези, произтичащи от задължението му за изкупуване на електрическа енергия в качеството му на търговец на електрическа енергия, определени с решение на Комисията,
- 2) за предоставяне на премия на производител на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, и на производител по Закона за енергията от възобновяеми източници, когато съответния обект за производство на енергия е с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW определена с решение на комисията,
- 3) за лихви, договорени с рамково споразумение между фонда и кредитна или друга финансираща институция за финансиране на проекти за енергийна ефективност, в утвърден от комисията размер,
- 4) за компенсации за електрическа енергия и/или природен газ по приети от Министерския съвет програми за предоставяне на компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природния газ,
- 5) за предоставяне на компенсации чрез крайния снабдител, покриващи част от разходите за електрическа енергия на битовите крайни клиенти за обекти, присъединени към електроразпределителна мрежа на ниво ниско напрежение,
- 6) извършени от крайните снабдители за изкупуване на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия от производители с обект за производство на енергия с обща инсталирана мощност, по-малка от 500 kW, определени с решение на комисията.

Изложеното показва ключовата роля на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ в контекста на определяната от Народното събрание държавна политика в сектор „Енергетика“, в частност политиките за защитата на крайните клиенти на електрическа енергия и природен газ и за насърчаване на производството на електрическа енергия от възобновяеми

източници и от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия.

Констатираните от Народното събрание ликвидни проблеми във фонда, включително реалната невъзможност той да покрива задълженията си към обществения доставчик на електрическа енергия и към производителите от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, имат потенциала да доведат до сериозни последици за други участници на енергийния пазар. При липса на финансови постъпления за производителите от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия те изпитват затруднения в разплащанията по веригата и по-специално към доставчиците им на природен газ и въглища. По отношение на производителите от възобновяеми източници липсата на постъпления от фонда води до забава и невъзможност за обслужване на изтеглените от дружествата кредити. Неплащането към обществения доставчик на електрическа енергия се отразява на финансовите потоци към термичните електроцентрали и въгледобивните предприятия. Посочените затруднения в последна сметка ще имат негативен ефект и върху битовите крайни клиенти на електрическа енергия.

Предвид горното не може да бъде споделено заявеното в искането, че е нарушено съотношението между правомощията на висшите държавни органи и по този начин принципа на правовата държава. Приетото от Народното събрание решение е такова по осъществяването на държавната политика в енергетиката, а не решение за изменение на параметрите на държавния бюджет, както се твърди от вносителя на искането.

По своите цел и съдържание Решението е израз на визията на парламента за осъществяване на енергийната политика на България. Това е въпрос с политически характер, попадащ в рамките на дискреционната преценка на парламента при упражняване на правомощието му по чл. 3 от ЗЕ.

В свое Определение № 6 от 11.05.2023 г. по конст. дело № 3 от 2023 г. Конституционният съд е имал повод да посочи, че *„Народното събрание като общонационално представително учреждение е най-демократичният форум, където в условията на широк обществен дебат се взема устойчиво политическо решение относно националната и енергийната сигурност на*

държавата, ...” Преценявайки искането по посоченото дело като поставено „изцяло в контекста на несъгласие на вносителя с целесъобразността на направения избор, т. е. на провежданата политика в областта на енергетиката”, Конституционният съд е приел следното: „В такъв случай, както и друг път се е произнасял Конституционният съд (Определение №2/2016 г. по к.д. №12/2015 г.; Определение №1/2021 по к.д. №2/2021 г.), преценката на законодателния орган по целесъобразност се отнася до това каква да бъде политиката – т.е. въпрос е на дефиниране на политика конкретно в сферата на енергетиката и енергийната сигурност. ... В демократичната правова държава върховенството на Конституцията изисква да се зачита свободата на законодателния орган при дефинирането на държавните политики.”

Предвид изложеното в настоящото становище считам, че искането на Министерския съвет на Република България за установяване на противоконституционност на Решение на Народното събрание от 21 март 2024 г. за предприемане на действия във връзка с наличие на ликвидни проблеми и невъзможност Фонд „Сигурност на електроенергийната система” да изпълнява законовите си задължения, обнародвано в „Държавен вестник”, бр. 26 от 26 март 2024 г., поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 8, чл. 84, т. 2, чл. 87, ал. 2, чл. 105, ал. 1 и чл. 106 от Конституцията на Република България, следва да бъде отхвърлено.

С уважение,

ВЛАДИМИР МАЛИНОВ
Министър на енергетиката